

Pomoc publiczna

Mniej pomocy publicznej – więcej wolnego rynku • D12

Jak skutecznie zabezpieczyć roszczenie odtworzone przez usługodawcę

WIERYTELNOŚCI / Znajomość zasad dochodzenia i zabezpieczenia roszczeń i ich właściwe zastosowanie pomaga w skutecznym egzekwowaniu należności za usługi wykonane przez spedytora bądź przewoźnika.

Nie od dziś wiadomo, że nie sąplone należności są jednym z największych problemów nekających firmy spedycyjno-transportowe, działające w szeroko rozumianej branży TSL. Spojnowanie gospodarcze pogłębia proceder niestandardowego regulowania przez kontrahentów należności i tytułu usług przewoźniczych, co powoduje pogorszenie płynności finansowej przedsiębiorstwa i spedytora i ich podwykonawców, którym spedytorki w zależności od kondycji finansowej placą z wanszych środków bądź wstrzymują płatności. Tak więc każdy może trafić na nieuczciwego kontrahenta czy dłużnika o niepewnej sytuacji finansowej. Dlatego warto wiedzieć, w jaki sposób skutecznie zabezpieczyć swoje interesy i wierzytelności. Znajomość przepisów obowiązującego prawa w zakresie dochodzenia i zabezpieczenia roszczeń i ich właściwe zastosowanie pomoże w skutecznym egzekwowaniu należności za usługi wykonane przez spedytora bądź przewoźnika.

Nie czekaj, tylko reaguj

Podstawową zasadą jest szybkie reakcje wierzyciela na nieregulowanie zobowiązań przez dłużnika, kontrahenta. Jest to ważne ze względu na terminy przedawnienia roszczeń przewidziane dla umów przewozu, które są stosunkowo krótkie w porównaniu z ogólnymi terminami przedawnienia przez kodeks cywilny. Ponadto sprawnie reagowanie na zwłokę zapłaty ma też znaczenie w związku na możliwość zabezpieczenia roszczenia przewoźnika czy spedytora poprzez ustanowienie zastawu na przesyłce nieplacącego kontrahenta. Ustanowienie zastawu może nastąpić tylko w czasie, kiedy przesyłka faktycznie nie znajduje się w posiadaniu spedytora/przewoźnika czy jego podwykonawców bądź dostawcy, który może przedstawić dokumenty dające im uprawnienie do rozporządzenia przesyłką. Prawo zastawu przysługuje także w tych przypadkach faktycznych.

Ustawy zastaw

Prawo przewiduje szereg różnych form zabezpieczenia roszczeń: zastaw rzeczy, takich jak wszelki, hipoteka, gwarancja, przewłaszczenie na zabezpieczenie, zastaw rejestrowy, zastaw na nieruchomości i pretenzje, poddanie się egzekucji w trybie art. 777 kodeksu postępowania cywilnego, w tym czynności wykonawcze i ich formy egzekucyjne. Zastaw odtworzone specificie zastawu w branży TSL. W odpowiedzi na spisyknie tej branży prawo przewiduje i pretenzje kodeksu cywilnego przewidują

nieślone formy zabezpieczenia należności przedsiębiorców z branży TSL w postaci zastawu na przesyłce. Na czym on polega?

Aby skorzystać i zgodnie z prawem skorzystać z instytucji zastawu, należy:
• sprawdzić, czy wartość przesyłki, na której chowemy dokonać zabezpieczenia poprzez ustanowienie zastawu, jest taka sama jak wartość wierzytelności posiadanych względem kontrahenta/dłużnika; należy pamiętać, że zastaw można ustanowić tylko na części wystarczającej do zabezpieczenia należności, natomiast ustanowienie zastawu na przesyłce o wartości przewyższającej wartość zobowiązania dłużnika skutkować będzie obowiązkiem zapłaty odroczonego za szkody wyrządzoną dłużnikowi przez to, że nie mógł on rozporządzać tą częścią przesyłki, która przewyższała wartość jego długów.

• poinformować niezwłocznie dłużnika na piśmie o skorzystaniu z ustawowego prawa zastawu na przesyłce; pismo to będzie stanowiło materiał dowodowy w przypadku konieczności wystąpienia przeciwko dłużnikowi na drogę sądową, a właściwie zakwalifikować umowę iony jest zakres uprawnień w ramach zastawu dla przewoźnika, inny dla spedytora.

Szeroka ochrona

Zastaw w umowie spedycji uregulowany jest art. 802 kodeksu cywilnego. Zgodnie z jego brzmieniem dla zabezpieczenia roszczenia o przewozie oraz roszczeń o przewoźnik, zwrot wydatków i innych świadczeń wynikłych ze zleceń spedytorskich oraz dla zabezpieczenia takich roszczeń przysługujących poprzednim spedytorom i przewoźnikom przysługujących spedytorowi ustawowe prawo zastawu na przesyłce, dopóki przesyłka znajduje się w posiadaniu, którą ją dzieje w jego imieniu, albo która może nią rozporządzać za pomocą dokumentów związanych z tą przesyłką. Spedytor jest uprawniony do ustanowienia zastawu na przesyłce również w celu zabezpieczenia roszczeń wynikających z jakichkolwiek innych zleceń spedytorskich wykonanych dla danego kontrahenta, a także dla jego następcy, natomiast poprzednich spedytorów i przewoźników.

Tylko z konkretnej umowy

W przeciwieństwie do zastawu ogólnego określonego w zakresie należności spedytora,

przypadku przewoźnika ustanowienie zastawu na przesyłce może być ustanowione jedynie dla zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy przewozu konkretnej przesyłki. Przewoźnik nie może ustanowić zastawu na przesyłce dla zabezpieczenia zaległych należności dotyczących innych przesyłek, niż przesyłka na której zastaw został/ będzie ustanowiony. Taki stan rzeczy wynika z przepisów kodeksu cywilnego regulujących umowę przewozu (art. 790), a także z ustawy o przewoźniku (art. 100).

Przedawnienie roszczenie w przewozie międzynarodowym przestaje istnieć, co oznacza, że nie nadaje się do dochodzenia przed sądem

nych przesyłek, niż przesyłka na której zastaw został/ będzie ustanowiony. Taki stan rzeczy wynika z przepisów kodeksu cywilnego regulujących umowę przewozu (art. 790), a także z ustawy o przewoźniku (art. 100). W tym celu należy pamiętać, że zastaw na przesyłce ustanawia się dla zabezpieczenia roszczeń wynikających z umowy przewozu. Przy czym prawo przewozowe wyłącza możliwość ustanowienia zastawu na przesyłkach organów władzy i administracji państwowych, organów wymiaru sprawiedliwości i ścisła.

Właściwa kwalifikacja

W konsekwencji różnych zakresów uprawnień w ustanowieniu zastawu na przesyłce przez spedytora przewoźnika ważne jest, aby właściwie określić charakter umowy zawartej ze zlecającym/dłużnikiem. Niewłaściwe zakwalifikowanie umowy przewozu jako umowy spedytorskiej i ustanowienie zastawu w szerszym zakresie np. dla zabezpieczenia roszczeń z tytułu innych zleceń może skutkować obowiązkiem naprawienia szkody w przypadku, gdy taka wyniknie dla zlecającego/ wierzyciela przesyłki.

Pamiętać należy, że dla rozróżnienia obu typów umów decydujące znaczenie ma treść zobowiązania, czyli treść stosunku zobowiązaniowego łączącego strony jest wykonanie przewozu, a nie jedynie wyłączenie z jego zakresu, że strony zawarły umowę przewozu. Takie zapamiętanie znajduje swoje potwierdzenie w art. 100 ustawy o przewoźniku i przepisach konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów w lotnym przewozie, że strona działająca jako przewoźnik, a nie jako spedytor, jeżeli w momencie zawierania umowy przewozu zawierała ją swojemu kontrahentowi, że występuje jako spedytor, gdy zlecenie obejmuje przewiezienie towaru, a nie zawarcie umowy przewozu z innym podmiotem (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 4 grudnia 2003 r., I ACA 698/03).

Wobec do zapłaty zaległej należności. Co jednak, gdy ustanowienie zastawu nie zmobilizuje dłużnika? Jak skutecznie dokonać egzekucji z przedmiotu zastawu? Aby uzyskać tytuł wykonawczy, konieczne jest uzyskanie tytułu wykonawczego i rozpoznać sprawy do sądu marniarskiego sądowego o celu przeprowadzenia egzekucji. Konieczne jest więc wystąpienie do sądu z pozwem przeciwko dłużnikowi o zapłatę zaległej należności. Po wydaniu wyroku bądź nakazu zapłaty i otrzymaniu klauzuli wykonalności można kierować sprawę do postępowania egzekucyjnego, wskazując jako miejsce do egzekucji przesyłkę stanowiącą przedmiot zastawu.

Orzeczenie sądu

Ważne jest, aby przedawnienie roszczenia przesyłki nie miało wpływu na skuteczność dochodzenia roszczenia przed sądem.

Wobec do zapłaty zaległej należności. Co jednak, gdy ustanowienie zastawu nie zmobilizuje dłużnika? Jak skutecznie dokonać egzekucji z przedmiotu zastawu? Aby uzyskać tytuł wykonawczy, konieczne jest uzyskanie tytułu wykonawczego i rozpoznać sprawy do sądu marniarskiego sądowego o celu przeprowadzenia egzekucji. Konieczne jest więc wystąpienie do sądu z pozwem przeciwko dłużnikowi o zapłatę zaległej należności. Po wydaniu wyroku bądź nakazu zapłaty i otrzymaniu klauzuli wykonalności można kierować sprawę do postępowania egzekucyjnego, wskazując jako miejsce do egzekucji przesyłkę stanowiącą przedmiot zastawu.

Wobec do zapłaty zaległej należności. Co jednak, gdy ustanowienie zastawu nie zmobilizuje dłużnika? Jak skutecznie dokonać egzekucji z przedmiotu zastawu? Aby uzyskać tytuł wykonawczy, konieczne jest uzyskanie tytułu wykonawczego i rozpoznać sprawy do sądu marniarskiego sądowego o celu przeprowadzenia egzekucji. Konieczne jest więc wystąpienie do sądu z pozwem przeciwko dłużnikowi o zapłatę zaległej należności. Po wydaniu wyroku bądź nakazu zapłaty i otrzymaniu klauzuli wykonalności można kierować sprawę do postępowania egzekucyjnego, wskazując jako miejsce do egzekucji przesyłkę stanowiącą przedmiot zastawu.

Z perspektywy każdego wierzyciela instytucja, która znacząco wpływa na bezpieczeństwo dochodzenia roszczeń, jest przedawnienie. Dla branży transportowej kontrola upływu okresu przedawnienia jest o tyle istotna, że przepisy regulujące kwestie przedawnienia w przewozie lotnym i międzynarodowym skróciły okres przedawnienia w stosunku do ogólnych zasad prawa cywilnego. Czynność wierzyciela jest rekomendowana, gdyż występują z roszczeniami, które uległy przedawnieniu, abyżki to dłużnik może skutecznie uchylić się od spełnienia świadczenia, podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia.

Ogólne uregulowania dotyczące przedawnienia roszczeń są w przepisach kodeksu cywilnego, natomiast w szczególności w przepisach szczególnych termin przedawnienia roszczeń wynosi to lat, a dla roszczeń o świadczeniu określonym w pieniądzu – w przewoźnictwie międzynarodowym (konwencja CMR) regulujące przewóz znacznie skróciły okres przedawnienia roszczeń wynikających z umowy przewozu i co do zasady wynosi on jeden rok. Wyjątki stanowią:

• roszczenia wynikające ze zwłok w przewozie krajowym, w których do czasu przedawnienia

-ZDANIEM AUTORÓW

Grażyna Sylwestrak

radca prawny i partner w firmie prawniczej Kucharski Zieleni Ropala i Partnerzy

Kiedy podsumujemy kwestię przedawnienia roszczeń z zakresu prawa przewozowego, ważne jest uświadomienie sobie kilku praktycznych zasad, które pozwolą na skuteczne wystąpienie z roszczeniem przeciwko dłużnikowi. I przede wszystkim trzeba ustalić, czy roszczenie wynika z przewozu międzynarodowego czy krajowego (czy tytuł i podstawa roszczenia w celu prawidłowego obliczenia, kiedy roszczenie się przedawni). Następnie ważna jest taka kontrola roszczenia po to, aby nie dopuścić do jego przedawnienia. Pamiętajmy o skutkach przedawnienia, czyli o możliwości skutecznego dochodzenia go przed sądem lub braku możliwości dochodzenia w ogóle przedawnionego roszczenia.

Warto też pamiętać o zastosowaniu środków wzajemnych bądź przedawnienia w postaci wzajemności do zapłaty/reklamacji. To instytucja, której zastosowanie jest obligacyjne. Jej zaletą jest dodatkowy czas, który zyskujemy, gdy roszczenie może się lada dzień przedawnić, a konieczne jest zgromadzenie dodatkowych informacji, dokumentów, dowodów niezbędnych do skutecznego prowadzenia postępowania przed sądem. Nie zapominamy, że potwierdzenie skierowania wzajemności do zapłaty/reklamacji od dłużnika jest niezbędne w celu dochodzenia roszczenia przed sądem. Brak dołączonego wzajemni bądź reklamacji do pozwu skutkuje zwrotem pozwu bez jego rozpoznania. A

okres przedawnienia rozpoznania bieżący po upływie zbiegający od dnia wydania wyroku bądź nakazu zapłaty.

• roszczenia w przewozie krajowym pomiędzy przewoźnikami, które przedawniają się z upływem 6 miesięcy od dnia, w którym przewoźnik naprawił szkodę, albo od dnia, w którym wyznaczono przeciwko niemu powództwo.

• konwencja CMR przewiduje wyłączenie przedawnienia do 3 lat w przypadkach, gdy zaryzu lub niedbalstwa.

Od kiedy biegnie

Chwila, od której przedawnienie zaczyna biec, jest moment wyznaczenia roszczenia, tj. dzień następujący po dniu, w którym upłynął termin płatności świadczenia, którego dotyczy roszczenie. Niemniej jednak należy przyjąć, iż zaczyna on bieg od dnia następującego po dniu, który zgodnie z fakturą jest terminem jej płatności. Według konwencji CMR termin ten zaczyna biec po upływie okresu wskazanego w dacie zawarcia umowy.

Warto pamiętać, że z upływem czasu przedawnienia przepływa roszczenie przeciwko przewoźnikowi wiąże różne skutki. Według zasad obowiązujących w prawie krajowym upływ czasu przedawnienia skutkuje, że dłużnik może skutecznie

uchylić się od zapłaty przedawnionego świadczenia, podnosząc zarzut w postępowaniu przed sądem. Niemniej przedawnienie roszczenia nie stanowi przeszkody wmyślającej drog do postępowania sądowego. Są bowiem przedawnienie roszczenia bierze pod uwagę jedynie na zarzut postawienia, nie zaś w uzasadnieniu. To oznacza, że jeżeli zarzut przedawnienia nie zostanie przez dłużnika podniesiony, sąd uwzględni roszczenie wierzyciela. Reklamacje dotyczące międzynarodowych stosunków w przewozie tj. konwencja CMR, idą dalej. Przedawnienie roszczenie w przewozie międzynarodowym przestaje istnieć. Co oznacza, że nie nadaje się do dochodzenia przed sądem.

Ważne jest, aby przedawnienie roszczenia przesyłki nie miało wpływu na skuteczność dochodzenia roszczenia przed sądem.

Nieodwołalne skutki

Z uwagi na niezbyt długi okres przedawnienia roszczeń w prawie przewozowym, a w szczególności z przyczyn, o których wcześniej wspomnieliśmy, roszczenie w przewozie międzynarodowym przestaje istnieć. Co oznacza, że nie nadaje się do dochodzenia przed sądem.

Do środków o skutku zawieszającym przedawnienie należności reklamacja i wezwanie do zapłaty. Przedawnienie roszczenia w przewozie międzynarodowym przestaje istnieć. Co oznacza, że nie nadaje się do dochodzenia przed sądem. W tym ogólnym, że przedawnienie roszczenia w przewozie międzynarodowym przestaje istnieć. Co oznacza, że nie nadaje się do dochodzenia przed sądem. W tym ogólnym, że przedawnienie roszczenia w przewozie międzynarodowym przestaje istnieć. Co oznacza, że nie nadaje się do dochodzenia przed sądem.